

[Riziko aktivity bez odstupu]

800126-1

Dáte-li se do nějaké práce, odevzdáte-li se nějakému úkolu a nadšené činnosti, zapomínáte na mnohé věci kolem, zapomínáte na potíže, s nimiž jste se museli potýkat, i na překážky, které vás určitě někde čekají, zapomínáte na sebe a na jiné úkoly, zapomínáte na svět kolem sebe a věnujete se jednomu jedinému, co docela spotřebovalo vaši pozornost a péči, co si žádá i do budoucna vaší přízně a oddanosti a co je jako jemné a náročné dílo tak docela a skoro jakoby bezbranně ve vašich rukou. A tady veliký pozor: čím je něco na vás a na vaší činnosti závislejší, tím víc vám chce vaši činnost a vás samotné ukrást, odcizit, zavést vás někam, kam jste vůbec nechtěli jít a kde jste se nechtěli ocitnout. Aktivita, v níž se nutně realizujete, se vám najednou vymyká z rukou a vy se přestáváte realizovat, vy začínáte sloužit a přijímáte svou realizaci z cizích rukou a z cizího rozhodnutí (jakoby). Aktivitou se stává člověk sám sebou; svou prací nejen vytváří svět, ale také sám sebe. Ale samotná práce, samotná aktivita nestačí. V aktivitě, v práci může člověk sám sebe také ztrácet a ztratit. Člověk se stává sám sebou skrze činnost, skrze práci, ale pouze za toho předpokladu, že dosáhne a že si zachová potřebný odstup od své činnosti, od své práce a od jejích produktů, výsledků. Neboť člověk vytváří kolem sebe svět, který má tendenci se zase rozpadat a poklesat na rovinu svého původního rozvrhu či spíše zmatku. A udržování toho, co člověk vytvořil, co uspořádal a v čem chce žít, má tendenci nakonec spotřebovat veškerou iniciativu, veškerou energii člověka, takže je pak k tomu světu, který si jednou kolem sebe vytvořil, připoután jako k železné kouli, která mu nedovoluje učinit už ani jediný krok kupředu a výš.

Oboje je tedy třeba zdůrazňovat: člověk může jít dál a výš jen za předpokladu, že využije všech svých sil a že do toho uloží všechnu svou energii. Ale na cestě neustrne pouze tenkrát, když si od své aktivity a jejích produktů udrží potřebný odstup, když se na ně bude schopen podívat z distance a v širší perspektivě, když bude schopen od své práce ustát a rozhlédnout se po jejím kontextu, po jejím místě ve své životě i ve světě. Práci je třeba dát, což jejího jest – ale nesmíme dát práci sebe samotné, nesmíme v práci hledat zapomenutí na sebe, na svět, na – bytí.

(krouž. blok, č. 80-009; Praha, 800126-1.)